

ните изисквания. Или обратното — развитието на формализацията на социалните отношения, което вече се наблюдава в някои групи, ще бъде знак за укрепването на традицията или симптом за слабост в безкрайното потопяване в спасителния ритуализъм.

Каквото и да се случи номадизмът все още остава актуален като дух и като практика. На места той се намира в подем (може би това е бягство напред?), но едновременно с това се развива и неговата противоположност — увеличаващата се мобилност сред уседналите Цигани и Чергари около едно фиксирано място. Заедно с номадизма се пренася и предприемаческия дух на Циганите и Чергарите. Полууседналостта като преобладаваща характеристика за повечето групи води до нови форми на отношения с макрообществото и с останалите семейно-родови общности. Назреват условията за постигането на нови компромиси в областта на жилищната среда и икономиката. Същевременно се наблюдават и нови форми на адаптация: в религиозната област това е Петдесетното движение; в социалната и политическа област — появата на цигански и чергарски организации. Тези нови форми снемат междугруповото разделение и се превръщат в характеристики на едно социално цяло, което за пръв път манифестира изостреното чувство за единство и воля за сплотеност. По този начин изплуват новите понятия за „Цигани“ и „Чергари“. В крайна сметка мозайката от групи вече е положила своята нова рамка, а бъдещето трябва да покаже дали нейният избор е бил удачен.

Професионалната мобилност, предприемчивостта, специфичните понятия за труд и почивка, възпитанието на децата, вътрешният динамизъм, общностният живот предпазващ индивида и осигуряващ силната му идентичност, защитата на тази идентичност вън от всякаква материална заинтересованост, територия или граници са доказателства за все още жизнената в много отношения адаптивност на Циганите и Чергарите — предпоставка и за едно добро подобно бъдещо състояние. Общността на Циганите и Чергарите е млада общност. Приблизително еднаквият брой на децата — бъдещето на общността — и на възрастните е еднозначно доказателство за този факт. Собственото книжно богатство се умножава и все повече цигански и чергарски деца тръгват на училище. Те ще четат и много скоро ще пишат на собствения си език и внасяйки по този начин своя принос в общото културно развитие, ще успеят да трансцендират своя дух в своя собствена философия на съществуването.